

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félévre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasabos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Az erdélyrészi m. közművelődési egyesület.

— Kivonat az egyesület munkaprogramjának vázlatából. —
(Folytatás.)

Ha azonban a fennebbiekben körvonalazottan működésünket főleg a közművelődési intézményekre tartjuk irányzandónak, azért egyesületünk a közgazdasági irányt sem ejtheti el, csak hogy e részben szorosan körülírt téren kell mozognia.

Névszerint rendszeresen csak annyiban foglalkozhatik közgazdasági intézetek létesítésével, a mennyiben azok létrejöttét első sorban értelemlény gátolja; ebből folyólag földmivelői és kis iparos hitelszövetkezetek, számszám és anyag beszerzési, tenyészállat tartási, fogyasztó társulatok alakítását kezdeményezheti, sőt szerény mérvben segélyezheti is. Ez irányban törekvésének azon egyének kiszemelésére kell főleg irányulni, a kik egyes helyek és vidékeken ilyen kezdeményezésre kiválólag alkalmasak.

Nem ilyen természetű, de kivételképpen egyesületünk feladata körébe tartozónak tekintjük a magyarországi kárpát-egyesület főköjének területünkön való létesítését és segélyezését.

A magyarországi kárpát-egyesület közgazdasági, úgy mint kulturális tekintetben nevezetes eredményeket ért el az ország északi részén, különösen a Szepességben, ennek működése vonzotta oda a sok külföldi és hazai turistát, tette kis Svájcjazzá a Szepességet, teremtett mondhatni ásványvizek nélküli virágzó fürdőket, míg ásványvizekben gazdag területünkön semmi lendület nem tapasztalható.

Ezen kívül közrehat az egyesület a közgazdasági fejlődésnek területén való előmozdítására az által, ha egyeseket bizonyos iparágakban kiképeztet, vagy pedig azok tanítására más vidékekről képzett ügyes iparosokat szerződtet.

Hazafias, úgy mint közgazdasági tekintetben fontos teendő a székely kivándorlásnak részben nyugatra való irányítása, mi az egyes birtokosoknak székely cselédség és munkás nép fogadására való buzdítása, a nyugatra jönni hajlandók költözésének támogatása, e célra a Kralovanszky, székely kivándorlási alap felhasználása iránti tájékoztató szerzés s a székely-egyesülettel való közreműködés által történhet.

Utóbbi célnak egyleti uton való elérhetése ugyan a legkétségteljesebb s egyes tekintélyesebb birtokosok magánműködése, ha bekövetkeznek, határozottan több sikert ígér, de teljesen szem elől nem teveszthető.

Egyesületünk a közgazdasági élet egyéb terein is kénytelen lesz ily tartózkodó állás elfoglalására s be kell érnie azzal, hogy szemmel tartsa területének közgazdasági szükségleteit, s kifejezést adjon a hiányoknak, melyeket lát, de orvosolni nem képes.

A közgazdasági hiányok igen nevezetes része ugyan is olyan, hogy azokon sem egyesek, sem társulatok nem segíthetnek, az állam egész hatalmának, törvényhozási, pénzügyi és közigazgatási szervezetének kell mozgásba hozatni, hogy a kívánt eredmények elérhetőek legyenek s a miénkhez hasonló kulturális egyesület részére a bajok megszüntetésében csak az adatgyűjtés, a szellemi ébrentartás és ébresztés utja lehet, mely látszólag ártatlan, de jól kezelve nagyon is hathatós eszközvé válik.

Ez irányban való működésében egyik első feladatának kell lenni, hogy területe néprajzi, kulturális és közgazdasági monografiáját megírassa.

Ily rajzra úgy önismeret, mint a királyhágtantuli részek tájékoztatása végett egyaránt szükség van, mert ha igaz, hogy Magyarország Erdélyt nem ismeri, ép oly bizonyos, hogy Erdély önmagát nem ismeri.

A mi egyleti tagsági díjaink beszédességét s jövedelmeink szaporítását illeti, erre nézve az egyesületünk területén fiókjába kell hogy bizalmát vesse, azon kívül pedig minden módon ápolnia kell az összeköttetést azokkal, a kik tagok s adományok gyűjtésében különösen kitűntek.

Jövedelmeink gyarapítására különböző előadások, táncszívművek és sorsjáték rendezése után is kell gondolnunk.

Fennebb már jeleztük az erdélyi múzeum és gazdasági egyesület támogatásának szükségét a készitendő monografiára nézve.

A székely-egyesülettel vagy az összműködés, vagy a beolvadás iránt lehetne tárgyalásokat kezdeni.

A mi a fiókokat illeti, ezek egyrészt egyesületünk végrehajtó közegét tekintendők, mint ilyenek feladata tagok szerzése, a tagdíjak behajtása és más jövedelmek teremtése, a különböző egyleti intézmények létesítésénél való közreműködés, azok fenntartására való ügyelet és ellenőrzés, másrészt önálló indítványozó, véleményező szervei, mint ilyenek kiegészítik a központi választmány kormányzó működését.

(Vége köv.)

A magyarországi ev. ref. egyház egyetemes konventjének üléséi.

(Vége)

A ref. egyház egyetemes konventje második napi ülésének megnyitása után élénk és hosszas vitára szolgáltatott tárgyat báró Vay Miklós elnök azon indítványa, hogy a konvent fejezze ki üdvözlését Tisza Kálmánnak 10

éves miniszterelnöki jubileuma alkalmából, minden politikai színezet kizárásával.

Az ősz elnök ezen indítványa hosszas és élénk vitát idézett elő. — Az indítvány mellett felszólaltak: Beöthy Zsigmond, Balog Imre, Szász Károly, Révész Bálint, Bakasai Sándor és Körömdi Sándor; ellene Lükő Géza és Kovács Albert. A kérdés szavazás után döntetvén el, a többség báró Vay Miklós indítványát magáévá tette s az üdvözlés átadása idejéül november 21-ikét állapította meg.

Tárgyalás alá került a tiszáninneni egyházkerületnek aziránt tett indítványa, hogy a külföldi egyetemen létező magyar eredetű alapítványok nyomoztassanak ki és céljaikra fordítottassanak. Ezen indítvány értelmében eljárásal az elnökség bízott meg.

Tárgyalás alá került az erdélyi ref. egyházkerületnek aziránt tett indítványa, hogy a kormányhoz felirat intéztesse azon célból, miszerint a felekezeti tanácsok és tanítók azon vasuti kedvezményben részesüljenek, melyben az állami tanácsok és tanítók részesülnek. Szász Károly püspök ezen kedvezményt a püspökökre és lelkészekre is kiterjesztetni kívánja azon okból, hogy a lelkészek az államnak sokféle szolgálatot teljesítenek. — Ezen ügy véleményezés végett bizottsághoz tétetik át.

Erdély elvi vitára szolgáltatott okot Német Zsigmond alsósarkadi lelkész ügye. Ugyanis Németet az alsósarkadi egyház (dunántuli egyházkerület) híveinek többsége odaváló lelkészül választotta meg. Ezen választás ellen a kisebbség panaszt emel az egyházmegyei törvényszékhez azon okon, mert Német csak dicséretes minőségűvel tette le annak idejében a papi vizsgát, holott arra, hogy az alsósarkadi egyház állomására megválasztathassék, kitűnő minőségűvel kellett volna nyernie. Az egyházmegyei törvényszék, a kisebbség által felhozott indokok alapján, a választást érvénytelennek ítélte. Ezen ítélettel szemben az egyházközség közgyűlése kimondta, hogy az egyházmegyei fegyelmi bíróságnak az ily természetű ügyek hatáskörébe nem tartozván, ezen ügyben ítéletet hozni nem volt jogosult. Ilyen értelemben nyilatkozott az egyházkerület közgyűlése is, hová az ügy felebbzetett. — Ezen felebbzési ügy tárgyalása a harmadik napi ülés idejének is egy jó nagyrészt igénybe vette. Végre 16 szavazattal 12 ellenében ki lett mondva, hogy az ilyen természetű kérdésekben az elbírálás joga a konventi bizottságot illeti, hová az ügy elbírálás végett át is tétetett.

Ugyanezen ülésen a közalapot kezelő bizottság is megtette jelentését az országos közalap állásáról s a segélyezés iránt beadott kérvényekről. Ezen bizottsági jelentésben fel van említve azon elszomorító körülmény, hogy az egyházi közadó beszédése és beszoalgatása kö-

TÁRCZA.

Löte Lajos emlékezete.

Gyakran fel-felmegyek lakásodra. — Mindannyiszor megdöbbenve kérdem magamtól, hová lévél, hová tűntél el, hogy még egy hang sem maradt lényedből? Csütörtökön este még Arago egyik kötetét olvastad. Pénteken este még társalkodni is volt kedved. Szombaton még szó-lottál, panaszos felkiáltásokba törtél ki, — és éjjel után egy órakor már örökre elnémultál. Vasárnap fekete szobában, fekete ravatalra terítve; hétfőn délután már fekete földbe, fekete éjszakába temetve. Belőled nincs már semmi eleven itt fenn. A fő, mely annyit gondolkodott s tudott, a szív, mely annyit s néha oly izgatottan dobogott, sehohol köztünk, élők között.

Akárhogy magyarázzuk a halál rejtélyét, mindig visszatetsző, logikátlan változásnak tűnik fel előttünk, kik életben maradunk. Akárhogy felvilágosítson a természet-tudomány, akárhogy megvizsgáljon a bölcselem és költészet: — nyugtalanul fogja sutogni egy hang: rejtélyes! érthetetlen! Hiába mosolyogtál reám, midőn életben is hasonlóan nyilatkoztam előtted; hiába igyekezted bizonyítani, hogy e világon nincs semmi rejtelmes és érthetetlen, hanem minden pontosan meghatározható törvények szerint változik: szívemnek sejtelmes hangját nem tudtam elfojtani a te koporsód mellett sem.

Igaz, te, ki meg voltál szokva gondolatsidban soha-

sem csalódnai, halálotat is pontosan megjósolád, midőn a körülötted állóktól hallva, hogy esti kilencz óra, felsohaj-tád: „Csak kilencz? — ugy messze, messze van még a reggel! nem érem én már meg!” Ebben is igazad volt, mert az a reggel, mely mindnyájunkat szomorúságra éb-reszte föl, elérhetetlen, örök távolban maradt tetőled. — Számodra egy más reggel virradott, az örök nyugvás reg-gel, mire elfáradt szívednek oly nagy szüksége vala.

De egyben mégsem volt igazad, egyben mégis esalódtál. Abban, hogy nem szerettünk s mihamarabb igye-keztünk elfeledni téged. Ismerted ugyan magad és az em-bereket, de kissé tévedtél ítéletben. Mert a miért a tiszta józan ész embe voltál, annyira, hogy az érzéseket már-már kész voltál számba sem venni, sem magadnál, sem másoknál, és szigorú erkölcsi érzéked ítélő széke előtt kegyelemről alig lehete szó: mindazáltal te mégis csak ember valál, ki érezte, szeretett, sőt könnyezettél is olykor. Világos, szépen kifejtett elméd meg akarta tagadni társát, az érzést, de hiába akarta: te nem csak nemesen gondolkodó, de nemesen érző ember is valál. Ezért mi téged nem csak tiszteltünk, hanem szerettünk is. Tisz-teltük benned a sokoldalú, alapos képzettséget, mely — mielőtt még sokat ígérő gyümölcseit megérlelhette volna — megsemmisült örökre már; tiszteltük éles felfogású, vilá-gos gondolkozásodat, mely most örökre elhamyadt; tisz-teltük rendíthetetlen igazságszeretettedet, következetes jelle-medet, mely most haláloddal szintén örökre megszűnt működni köztünk. — Szerettük benned a világos, velős beszédmodort, a kedélyes találó megjegyzéseket, a szépen érző, igazságos szívet, mely másokért s főleg a közügyért

mindig kész volt feláldozni nyugalmát. Az a nagy rész-vét, az a sok díszes emlékoszoru, melyek közül egyik éppen a kolozsvári egyetemen tanuló tanítványaid szo-moru megemlékezése: mire mutatna, ha nem a tiszteletra és szeretetre? Tisztelek, szeretek téged barátaid, tanít-ványaid egyaránt, kik értettek téged, kik megéreztek szí-goru modorod alatt rejlő nagy műveltségű, jóindulatu lel-kezet.

Abban a hitedben is esalódtál, hogy mielőbb elfe-lednének, mintha sohasem is lettél volna e világon. Em-lékeztetted lobogó tűzét fel-felszítja kedveseid, barátaid bá-natos emlékezése; hirdetni fogja neved a Bethlen-főtanoda ujonnan épült díszes szárnya, melynek létrejöttén buzgon fáradoztál és sokat lendítettél. De szellemi hagyatékod is örízni fog a hamari feledéstől. A szellemes velősséggel írott utazási naplók és jegyzetek, népszerű felolvasásaid, világos nyelvvel és rendszerrel szerkesztett tudományos szakműveid nem mindennapi tehetséget fognak egykor olvasóidnak bemutatni, mikor az érdemelt kiadást meg-érik. Végelemzésben minden a feledésé ezen a világon, csakhogy egyet hamarabb felejtenek, mint a másikat. — Téged nem egykönnyen s nem egyhamar feledünk el, bizonyos, mert eltávolosod nagy úrt hagyott maga után.

Nem csak saját szakodra terjedt ki alapos ismeret-ed: a tudomány majd mindenik mezejét bejárta és du-san megrakodva tértél haza. — Az irodalom, a zene is kedvencz foglalkozásod vala. S itt is, mint mindenütt, a mély, biztos és tiszta fogalmakon alapuló készilttség és jártasság jellemzett. Meg voltál szokva tudásod biztossá-gához s ezért nehezen engedteél más véleményének. De

rül számos egyházközség, egyházmegye előjárásai meg-
róvára méltó hanyagsággal járnak el. Főleg két egyház-
kerületben nyilvánult fel túlnyomórészt ezen hanyagság: a dunán-
tuli és az erdélyi egyházkerületekben. Ajánlatba hozza,
hogy ezen sajnos állapotok igyekezzenek segíteni, ha az
országos közpénztár ügyét elejteni nem akarja. Egyszer-
mind javaslatot is terjeszt be a rendtelenségek megszü-
ntetése céljából.

A negyedik napi ülésen folytatja a bizottság a köz-
alap állása és a beérkezett segélykérvények tárgyában
készült nagyszabású jelentés előterjesztését. Előadja, hogy
ezen, még a kezdet nehézségeivel küzdő zsenge intéz-
ményhez özönnel érkeznek a segélyezés iránti kérvények.
382 ezer forintot kellene most is kiosztani, hogy a se-
gélyezés iránti folyamodásoknak elég legyen téve. Ily mérvű
segélyezést az alap megközelítőleg sem bír meg. — Elő-
adja, hogy a bizottság behatólag megvizsgálta, mely egy-
házközségek és lelkészek részére elodázhatatlan a segély-
nyújtás és ezen számbavétel folytán javasolja, hogy az
egyházközségek részére szavazzassék meg összesen 46.000
forint segély és az egyes lelkészek részére 22.000 forint
Ennél magasabb összegre menő segélyt a közalap ez idő-
szerint nem bír meg. Ezen összesen 68.000 frt segély-
összegebből jutna az erdélyi egyházkerület részére ös-
zesen 18 ezer frt, a tiszántúli részére 18 ezer forint, a
tiszáninneni részére 12 ezer, a dunamelléki részére 8 ezer,
a dunántúli kerület részére 10 forint.

Ezen bizottsági jelentés meghallgatása után megin-
dult ezen fontos ügyben a tanácskozás. Főleg a rendtel-
len adófizetések behajtása tárgyában készült bizottsági ja-
vaslat szolgáltatott élénk és hosszas vitára alkalmat, mely
ezen napi ülésen nem is ért véget.

A nov. 21-én tartott ülés szintén a közalap ügyével
foglalkozott. Ezen ülésben megállították az egyes egyhá-
zak és lelkészek részére nyújtandó segélyösszegek a bi-
zottság javaslata értelmében.

A 23-án tartott ülés a közalap kezelésére vonatkozó
szabályzat módosításával és a hátralevő behajtásának
kérdésével foglalkozott. Kerkápolyi Károly konventi tag
indítvány folytán egy 5 tagú bizottság fog választatni,
mely bizonyságot a közalap kezelésének ellenőrzésével lesz
megbízva. Ugyanezen ülésben kimondott, hogy a köz-
alap hátralevő szigorúan behajtandó.

A 24-én tartott ülésben a missio ügye képezte a
tanácskozás első tárgyát. Kimondott, hogy a közalap
járulékaik egyenlege a missio ügyének támogatására
fordíttassék. Ezután a szolgálatképtelenné vált lelkészek
és tanárok nyugdíjazása és a lelkész-tanár özvegy-árvai
gyámintézet életbeléptetésére vonatkozó bizottsági javaslat
került tárgyalás alá. Az e tárgyban készült szabályzati
javaslat csekély módosításokkal el is lett fogadva s ezáltal
az első lépés meg van téve azon údvös ezél érdekében,
hogy a szolgálatképtelenné vált lelkész és tanár özvegyek
és árvák a szegénytelen nyomortól jövőre megóva legye-
nek. — A nyugdíj- és gyámintézet alapját alapítványok,
kegyadományok kamatai, lelkészek és tanárok által befizet-
tetett évi díjak stb. fogják alkotni. Kezeleni fogja ezen
alapot az orsz. gyámintézet igazgatósága.

A közalap kezelését ellenőrző bizottság tagjainak meg-
választották: Dégenfeld József gróf, Pap Gábor, Lükő G.
Mezei Albert és Kerkápolyi Károly.

Tárgyaltatták a csurgói gymnasium előjárásának
kiegészített kérvénye az állam segélyezése tárgyában. —
Részére egyszersmindkorra 50.000 frt és évi 8000 frt
államségély hozatott javaslatba.

A belső-somogyi esperesség kérelme folytán konvent

ha kellett, ezt is megtervél. — Előmlöksem, egyszer zenei
kérdésben óráhosszat vitakoztam veled. Éreztem igazsá-
gom s e miatt végre türelmetlenül, erőszakosan vettem
véget a vitának. Másnap anélkül, hogy méltóságod a leg-
kisebb csorbát szenvedte volna, megadtad nekem az igazat.
Életemben a legnagyobb diadalt ekkor arattam, másfelől
életemben ekkor éreztem magamban a legnagyobb tisz-
teletet irántad.

Néha sötét szinben festém előtted az embereket s
az életet. Ilyenkör te mindig azzal válaszoltál, hogy, ha
valaki, úgy te sötét szinben láthatnád a világot s még
sem látod annak, sőt minden szenvedés dacára is sze-
reted az életet és fájdalommal válsz meg attól. „Nem az
alanyi érzések ködös fátyolán át, hanem a józan ész vi-
lágító fátyolánál nézve az embert és világot, fiatal em-
ber!” — végeztél be rendkívüli sok önuralomra mutató
fejtegetésidet.

Igen, rendkívüli férfi valál, ki merre mentél, min-
denütt imponáltál, noha voltak gyengéid is. De csak egy
hibád: betegeskedésed. Gyengeségeid pedig mind inuen
eredtek s így azokról te igazán nem tehetél. Még egy
kis jellemgyöngöséget is megbocsátottunk ott, hol jó az
akarát és szándék; hát a te, csak külsőre tapadó kis
fogynakozásaidat, melyekkel jellemednek, bensődnek semmi
köze sem vala?

Mert jellemed tisztán ragyogott, mint a napfény.
Tetteid világos eszed nemes gondolkodásán, mely erköl-
ciséged részrehajlatlan igazságérzetén alapultak.

Dr. Farnos Dezső.

kimondja, hogy a kormány hívassék fel, miszerint az egy-
házi szentesített törvények jövőre Horvát-Szlavonországban
és a fumi parti vidékeken is kihirdetessenek s érvényben
tartassanak.

Még pár kisebb jelentőséggel bíró tárgy elintézése
után konvent nagyfotosságu tanácskozásait bevégzi s id.
Vay Miklós báró az ülések sorát rövid beszéddel bezárja.

Az alsófehérmegyei tanító-egyesület köz- gyűlése.

Az alsófehérmegyei tanító-egyesület folyó hó 18. és
19-ik napjain tartotta meg városunkban ez évi rendes köz-
gyűlését, melyet a tanítóképzési növendékek hatásos alká-
lmi éneke után nsgos Gáspár János kir. tanácsos és
alsófehérmegyei tanfelügyelő ur, az egyesületnek buzgó
elnöke nyitott meg. Emelkedett szellemű, mély paedago-
giai ismeretről tanuskodó és hosszas tapasztalataiból me-
ritett elnöki megnyitójában remek vonásokkal ismertette
azon kérdéseket, melyek a tanítókat és tanító-egyleteket
legközvetlenebbül érdekelnék. Megemlékezett azon természeti
esapásokról, a járványos betegségekről, melyek ijesztő mó-
don szedik áldozataikat az ártatlan gyermekek sorából;
szólt az országos társadalmi bajokról, melyek a tanító munká-
sága elébe oly sok akadályt gördítenek; a nemzetiségek
között elterjedt izgatásokról, melyek államunk közbékéje
ellen vannak irányozva, — melyek után meleg szavakkal
ajánlja a tanítóknak a közegészségtan lelkiismeretes tani-
tását s a közegészség szabályainak minden körülmények
között való pontos megtartását; szívökre köti a magyar
állam hazafias szeretetét s ajánlja, hogy a tanítók, dacára
azon szerény működési körnek, melyre állítva vannak, le-
gyenek a közművelődésnek, a magyar állameszmének buzgó
és lelkes harcosai s kitartó és lankadást nem ismerő te-
vékenységgel támogassák azon mozgalmakat, melyek nap-
jainkban társadalmi téren keletkeztek, oly ezébből, hogy
a sok nyelvű haza minden polgára büszkén vallja magát
magyar hazafinak, hogy a szűkkeblű izgatások a felvilá-
gosodásban, a közműveltség elterjedésében találják fel azon
erős ellentálló falat, melyen meg kell törniök. Érdekes
és tanulságos megnyitójában az összegyűlt tagokat üdvö-
zölvén, az ülést megnyitottanak nyilvánítja.

A gyűlés Sebestyén Sándor főjegyző indítvá-
nyára elnöknek, kit a családját és a tanügyet csak pár
nappal ért veszteség sem tartott vissza, a gyűlésen való
megjelenéstől, jegyzőkönyvi köszönetet szavaz élvezetes
megnyitójáért.

Az elnöki megnyitó után a tárgysorozat megállapít-
tatván, Sebestyén Sándor főjegyző olvassa fel az egyesület
működéséről szóló terjedelmes és nagy pontossággal ösz-
szeállított jelentését, mely feltüntetve azon meglepő tevé-
kenységet, mely ez ifjú egyesületet a lefolyt időben jel-
lemez, örömmel tesz tanubizonyítást arról, hogy az elve-
tett mag kikel, fogékony talajra talált s az erősödő ese-
mete szép fejlődése hosszú élet reményére jogosít fel. —
A jelentésből hallottuk, hogy ezen egyesületnek már 110
tagja van, a mely szám, tekintettel meggyőzőn nemzeti
és felekezeti viszonyaira, meggyőzően mindenkit afelől,
hogy egyesületünk vezetése oly kezekben van letéve, mely
a sikert biztosítja — s remélhető, hogy nemsokára azon
kارتársaink is sorainkba lépnek, kiket eddig megmagya-
rázhatlan felekezeti féltékenység távol tartott tőlünk. —
Megemlékezvén az egyesület évi halottjairól u. m. idős
Zeyk Károly alapító-, Borsos Amália, Farkas Zsigmond
és Molnár Ferencz rendes tagokról, részletesen ismerteti
mindenik járási körnek munkásságát, mely szakértekezé-
sek felolvasása és bírálása, tanügyi kérdések tárgyalása és
nyilvános tanításokban s azok feletti tanulságos eszme-
cserékben nyilvánult, feltüntetve egyesületünk munkásságát
a jótékony terén is. Nevezetesen előadja, hogy egye-
sületünk úgy az Eötvös-, mint az országos tanító árvaház
javára gyűjtéseket sikeresen eszközölt, és az erdélyrészi
magyar közművelődési egyesület eszméjének érdekében is
meghozta erkölcsi és anyagi hazafias áldozatát. Végre az
egyesület könyvtáráról és pönztárjáról teszi meg jelenté-
sét s köszönetet szavaz Király Miklós egyleti tagnak, ki
boldogult neje könyveiből 9 művel gazdagította az egyet
könyvtárát, mely jelenleg 44 műből áll 53 kötetben. A
pönztár a bizottság jelentésével összhangzólag 99 frrtal
zárattott le.

Közgyűlés a szorgalommal és szakértelemmel szer-
kesztett jelentésért főjegyzőnek jegyzőkönyvi köszönetet
szavaz.

Nyilvános tanítást tartottak Réthy Gábor polg. isk.
és Bartha Zsigmond főiskolai tanárok, melyeket a gyűlés
sikerültnek mondott ki. Érdekes vitára adott alkalmat
Gyulai D. Kálmán az egészségügy köréből és Bartha
Zsigmond s Apáthi Miklós a törtszámok tanításáról
tartott értekezésekből felállított tételeknek a tárgyalása.
Elvezetés felolvasást hallottunk Ferencz Samu és dr. Bartók
György ref. lelkészekről a vallásos nevelés kérdéséről, mely
többit lapunk hasábjain egész terjedelmében veszik olva-
sáink.

Még egy igen fontos és lélekemelő eseményről kell
meg emlékeznem. Folyó hó 19-én ugyanis, midőn már a vál-
tázatos tárgysorozat kimerítettét, Sebestyén Sándor egye-
sületi főjegyző indítványára elhatározott, hogy az alsó-

fehérmegyei tanító-egyesület az erdélyrészi magyar köz-
művelődési egylet pártoló tagjai sorába lép be. öt év alatt
befizetendő 100 frt tagsági díjjal.

Végül Nagy-Enyed városa derék polgármesterének
az újvárosi díszes termének átengedéseért, nsgs Gáspár
János urnak a fázastó 2 napi elnöki tippintatos vezetése-
ért s Varga József képezdei tanárnak az élvezetes meg-
nyitó és buzgó énekért köszönet szavaztatván, az érdekes
lefolyasu gyűlés véget ért, hogy jövő évi május havában
Maros-Ujvárt ismét találkozzunk.

Népiskolánk és a vallásos nevelés.

— Felolvastatták az alsófehérmegyei néptanítók közgyűlésén. —

Az emberiség ama nagy reformátora, ki életével és
tanításával új korszakot nyitott meg, egy alkalommal a
gyermekeket magához ölelte, megáldotta, a tanítványokat
pedig figyelmeztette, hogy „a gyermekeké a meny-
nyeknek országa.”

A világ megváltozójának ezavait soha egyetlen perczre
sem kellene feledni, főleg azoknak, kik mint tanítók a ser-
dülő nemzedék nevelésére vannak elhiva.

Nem kellene feledniök, hogy a gyermekek a jövő
zálogai, s midőn ezeknek nevelése a tanítóra bízatik: ugy-
szólván kezöbbe adatik a hatalom döntő befolyást gyako-
rolni az emberiség jövőjének alakulására.

Az élet küzdelem, és ha kifáradtunk, ha a fegyver
kezeinkből kihullott, gyermekeink fognak nyomunkba lépni,
s hogy minő érdekek szolgálatába szegődjenek, nemes vagy
nemtelen harcokat vívjának-e: attól függ, hogy milyennekké
neveltük őket.

E gondolatok hatása alatt fogadtam el, tisztelt köz-
gyűlés, a hozzám intézett azon megfizetel felhívást, hogy
ez alkalommal, midőn önök, mint a gyermeki kedélyvilág
őrei és vezérei tanácskozára gyűltök össze, beszélgetésbe
ereszkedjem, esetleg eszmeeserőt keltsek azon — önök ál-
tal is kétségen kívül nagy fontosságúnak ismert — kérdés
fölött: a vallás mint nevelő eszköz minő jelentőséggel bír
a gyermeki kedély erkölcsi fejlesztésében? s hogyan volna
kivánt sükerral alkalmazható a népiskola nevelésben?

Az utóbbi kérdés két ágra oszlik: mit tanítsunk és
hogyan? Honnan vegyük a tanítás szükséges anyagát? És
a nyert anyagot minő alakban dolgozzuk fel, hogy műkö-
désünknek a kivánt nevelő hatása meglegyen?

Szándékosan választottam a nevelés szót, mert azt
tartom, hogy a tanítóknak és főleg a néptanítóknak soha sem
kellene szem elől téveszteni, hogy az iskola nem csupán
tanító, — hanem egyuttal nevelő-intézet.

Ha a tanító maga elé főszélül csak azt tűznő, hogy a gyer-
mekek fejlettségi fokához mért ismeretek bizonyos mérvét ál-
talok elsajátíttassa s ekként kifejezze bennök ama képes-
séget, melyet élethivatások megkíván; ha arra nézne csu-
pán, hogy növendékeiből körültekintéssel számító, a kínál-
kozó alkalmat okosan felhasználó, ügyes kenyérkeresők vál-
janak, kik az anyagi érdekek nagy harezában biztos lép-
tekekkel haladnak elé; ellenben a fejlődő lélek amaz erőire,
melyek a kedélyvilágát alkotják, s melyekből a jellem fejlő-
dik, vagy kevés gondot fordítana, vagy azokat mint mellé-
kes jelentőségűeket épen tekinteten kívül hagyná: az ilyen
tanító, bár a maga elé tűzött ezélt a legteljesebb odaadás-
s és fáradhatatlan buzgósággal igyekszett megvalósítani
feladatának nem felelt meg, hivatását nem töltötte be. A
lélek erkölcsi erőt a növendékben tevékenységre kelteni,
azok működését fokozni, hogy majd az élet viharában a
kisértésekkel és megpróbáltatásokkal szemben mint vezérlő
és uralkodó hatalmak jelenjenek meg; arra törni, hogy e
nemesebb erők egy magasabb egység harmoniájába olvad-
janak át, hogy ekkint, ha a gyermekből férfi lesz, derült
lélekkel és biztos léptekkel járhatson, miként Jézus, az élet
tengerének háborgó hullámain: ez lett volna az ő feladata;
embert kellett volna nevelnie, és ő mégis kenyérkeresőt
nevelt csupán!

És ki tudja: avagy ezen ezélt is elérte-e? Hiszen
még ott is, hol a gyermekek erkölcsi nevelésére kellő gon-
dot fordítanak, nem megtörténik-e hogy az odaadó fárado-
ságot, az örködést és éber vigyázatot nem mindig koro-
názza a remélt sükér. Hányan vannak, kik az ismeret elemi
részeit sajátukká téve a szülői ház és iskola fegyelmező
hatalma alól felszabadulnak és egyenesen az élet iskolájába
lépnek át még mielőtt a lélek erkölcsi erői már megha-
tározható — bár nem változhatatlan — irányt és alakot
nyertek vala. Az élet tavaszának küszöbén állanak. Miként
a természeti világban, ha tavaszi szellő csókolja meg a föld
kebelét, meggesdül az élet és minden fa és bokor új rügyet
fakaszt: a fejlődő lélekben is az ifjúkor verőfényes napjai
gyorsan ébredő vágyakat keltenek, s megnépesítik általok
a kebelét. És az ifjú, miként hajdan Heráklész, ott áll a
válaszaton. Amott a szűzies tisztaság hívogató és lemond-
ásra készítő szavát hallja; itt pedig az érzéki élet csáb-
jai a gyönyörnek habzó kelyhét tartva hálózák körül, hogy
pillanatnyi kéjt adva a kárhozott örvényébe taszítsák alá.
Nem erkölcsi bukás lesz-e sorsa az ilyen ifjunak, ha az
iskola nem igyekvők lelkében kifejtteni az erkölcsi erőt,
mely óvja és védje, tanácsolja és vezérelje!

Hát azokról mit mondjunk, kik a magasabb mivelt-
ség igényével, szerzett ismeretök tudatában measzvert ki-
váltásokkal, magyaros eszigazott reményekkel, de megiz-
mosult erkölcsi elvek hijával, helytelen világ- és életnézet-

tel léptek ki az életbe?
bűn-krónikák, telve sikkas
öngyilkosságokkal, meg-
korunkban, midőn nemes
kölesi nihilizmusnak is
keink erkölcsi nevelésére
gondott kell fordítanunk
ismeretek gazdag halmaz
dekei iránt elfásult kebel
vagyak, önző szenvedélye-
nők, mig viharra fok
életet.

A különböző ismer-
ből kifolyólag, alig van o-
értő tanító kezében az er-
szolgálhatna. Azonban v-
gondolkodás logikai fegyve-
nem mind egyformán ké-
érzéseinek felkeltésére,
nak szenvedélyes megked-
jes megvetésére sem egy-
És ha kérdezzük: a nev-
a leghatékonyabban élés-
lehet egyéb, mint: a v-
Korunkban mind-
a miveltéssel csak kérl-
azt az állítást, hogy az
kölcös, az erkölcsi élet
E nézet korunk mivelt-
Nem tagadom, hogy sze-
viszonyok mellett vallás-
képen szabályszerű és s-
élet. „Az erkölcsi élet,
meket, erélyes önmegta-
kiván. — A kötelesség
még a Galgóthán sem s-
telesség előttünk ilyen s-
ölelni nem bírjuk.” (Re-
A vallás erkölcsi
beriség története teszen-
akár Izrael népének, a-
netére hivatkoznom. E-
erősen meg vagyok gy-
szintyre a jövőben a s-
fognak összetalálkozni,
nek irányt, mely a fejl-

Midőn a mult tör-
szen, egyuttal figyelme-
ben, melyek az egyes
lelkiosmeretes tanítóban
tanítás-on? kiváló mér-
tők legyünk. Mert ha
meg: csak féleredményt
— vakhitnek és babona-
vetjük meg az alapját.
a helyes megoldással vaj-
szempontok tulbecsülése
károsan. Nem akorok
fejtegetésébe bocsátkoz-
désekre, a gyermekeink
szélyekre legalább reá-
a nevelői magasatos pá-
érdekeit, hogy kerüljék
igyekezzenek gátakat re-
maival elbizakodtan e-
egyházát, hanem állat-
aztán az erkölcsi élet
beri társadalomban. a-
rombolásait.

Valóban ama kér-
sunk? kivált a vallás-
bíróknak tünnek fel el-
nevelés és oktatás teré-
másfelől a négy mérv-
lönböző rétegeibe behat-
karöltve haladó erkölcsi
sürgösen.

Mit és hogyan ta-
nál honnan vegyük a
lékot, hogyan dolgozzu-
tápláló eledellő a nyer-
A protestansok i-
mostanig, a biblia mi-
tanításban. A protestan-
ház híveit a bibliára
Maga a katoliki
valamint a Világmegv-
eszközt lát a kereszttyé-
Azonban kérdés,
vajjon ma, midőn a k-
lésénél ugyanazon szig-
az ókori klasszikusok n-
a regők és mythosok v-
alakjában jelenik meg-
helyesebben az ugyne-
sos tanítás köréből kiz-

tel léptek ki az életbe? Valóban a naponként olvasható bűn-krónikák, telve sikkasztásokkal, okmányhamisításokkal, öngyilkosságokkal, meggyőzhetnének arról, hogy éppen korunkban, midőn nemcsak a hitetlenségnek, de még az erkölcsi nihilizmusnak is akadnak divatos szóvivői, gyermekeink erkölcsi nevelésére az eddiginél az iskolákban is több gondot kell fordítanunk. Mit ér, ha gyermekeinket az ismeretek gazdag halmazával, de az erkölcsi élet örök értékei iránt elfásult kebelrel bocsátjuk az élet-utra? Érzéki vágyak, önző szenvedélyek kerítik hatalmukba, melyek egyre nőnek, míg viharrá fokozódva seprik el a meghasonlott életet.

A különböző ismeretágak közt, a dolog természetéből kifolyólag, alig van olyan, mely az arra termett és ahhoz értő tanító kezében az erkölcsi nevelésre hatásos eszközzé ne szolgálhatna. Azonban valamint az értelem fejlesztésére, a gondolkodás logikai fegyelmezésére a különböző ismeretágak nem mind egyformán képesek: szintugy a lélek nemesebb érzéseinek felkeltésére, az erkölcsi örök fokozására, a jónak szenvedélyes megkedvelésére és a rossznak undorral teljes megvetésére sem egyformán képes mindenik nevelni. És ha kérdezzük: a nevelés erkölcsi célját melyik képes a leghatékonyabban elősegíteni? e kérdésre a felelet nem lehet egyéb, mint: a vallás.

Korunkban mind a valóban miveltek, mind pedig a miveltséggel csak kérkedők között gyakran lehet hallani azt az állítást, hogy az ember vallás nélkül is lehet erkölcsös, az erkölcsi élet vallásos élet nélkül is létezhetik. E nézet korunk miveltségének egyik sarkalatos tévedése. Nem tagadom, hogy szerencsés természet és kedvező életviszonyok mellett vallás nélkül is lehet egyesek élete külsőképen szabályos és szentéletű. De ez még nem erkölcsi élet. „Az erkölcsi élet, ha valódi és komoly, nehéz küzdelmet, erélyes önmegtagadást, lelkesült kötelességérzetet kíván. — A kötelesség szent dolog, melyet megtagadni még a Galgótán sem szabad. Azonban vajjon lehet-e a kötelesség előttünk ilyen szent, ha lelkünkkel a végtelent átölelni nem bírjuk.” (Reville A.)

A vallás erkölcsi nevelő hatása mellett az egész emberiség története teszen tanubizonyosságot. Bizonyításul elég akár Izrael népének, akár Hellasznak és Rómának történetére hivatkoznom. És én nem kételkedem a felől, sőt erősen meg vagyok győződve, hogy valamint a múltban, szintugy a jövőben a szellemélet összes számai a vallásban fognak összetalálkozni, s abból merítenek erőt, attól nyernek irányt, mely a fejlődést megszabja.

Midőn a múlt története azonban tanubizonyosságot teszen, egyuttal figyelmeztet, hogy arra kérdések eldöntésében, melyek az egyes ismeretkörök közlésénél minden lelkiismeretes tanítóban feltámadnak: mit és hogyan tanítsunk? kiváló mértékben megfontolók és körültekintők legyünk. Mert ha e kérdéseket helytelenül oldottuk meg: csak féleredményt érünk el; vagy a mi még rosszabb — vakhitnek és babonának, vagy kételynek és tagadásnak vetjük meg az alapját. És mégis be kell vallanunk, hogy a helyes megoldással vajmi ritkán találkozunk. Itt felekezeti szempontok tulbecsülése, tava hivatottság hiánya hatnak károsan. Nem akarok rekriminálni, de ha már e tárgy fejtegetésébe bocsátkoztam, nem kötelességem-e a tévedésekre, a gyermekeink vallás-erkölcsi nevelését fenyegető veszélyekre legalább reá mutatni, s kérni mindazokat, kik a nevelői magaslaton pályán szolgálják az emberiség örök érdekeit, hogy kerüljék ama veszélyes áramlatot, — sőt igyekezzenek gátakat rakni eléje — mely ellenséges hullámaival elbizakodottan csapkodák körül nemcsak Krisztus egyházát, hanem alátemetni készül minden hitet, hogy aztán az erkölcsi élet örök törvényeit is áthágyva az emberi társadalomban, a családi és állami életben folytassa rombolásait.

Valóban ama kérdések: mit és hogyan tanítsunk? kivált a vallás-erkölcsi oktatásnál főbb fontossággal bírónak tűnnek fel előttünk. És a megoldást egyfelől a nevelés és oktatás terén is észlelhető gyors előrehaladás, másfelől a nagy mérveket öltött és a társadalmi élet különböző rétegeibe behatolt hitetlenségnek, valamint az ervel karöltve haladó erkölcsi súlyedésnek veszélyei követelik sürgősen.

Mit és hogyan tanítsunk tehát? A vallásos tanításnál honnan vegyük a gyermeki lélek által éhezett táplálékot, hogyan dolgozzuk fel, hogyan készítjük izletes és tápláló eledellé a nyers anyagot?

A protestansok iskoláiban, eleitől kezdve egészen mostanig, a biblia mindig kiváló helyet foglalt el a vallás-tanításban. A protestantizmus elvei mellett, melyek az egyház híveit a bibliára utalták, nem is lehetett másképen.

Maga a katolikus egyház is Izrael hajdan korának, valamint a Világmegváltó életének történetében hathatós eszközt lát a keresztyéni vallásos hit ébresztésére.

Azonban kérdés, legalább kérdésbe teszik sokan, vajjon ma, midőn a kritika a bibliai egyes iratok megítélésénél ugyanazon szigorú mértéket alkalmazza, mint akár az ókori klasszikusok megítélésénél és a történet mezejéről a regék és mythosok világába számúzi mindazt, mi a csuda alakjában jelenik meg: nem volna-e észlelhetőbb a bibliát, helyesebben az ugynevezett „szentírtéket” — a vallásos tanítás köréből kizárni s valami egyébről — tán éppen

e célra általunk alkotott elbeszélésekről — gondoskodni, mi által a nevelés vallás-erkölcsi célját nagyobb sikerrel érhetnők el?

Akadnak és ma is akadnak, kik e kérdésre igennel felelnek.

(Vége köv.)

LEVELEZÉS.

— Viszhang a M.-Igenből ez évi nov. 10-én kelt levélre. —

Sárd, 1885. nov. 17.

Igaza van r. l.-nek, hogy manapság mindenütt, tehát vidékünkön is különböző büntények feltűnő gyakran fordulnak elő. S csakugyan zavarba jön ezeknek láttára a gondolkodó ember, hogy a mai felvilágosult és mivelvelt korban élünk-e, vagy pedig a rég letűnt középkori barbar idők kezdőnek visszatérni sötét bűneikkel s vad erkölcsökkel?

Igaza van abban is r. l.-nek, hogy a törvény elég erőlyesen jár el a bűnösökkel szemben, csak hogy az eljárás hosszadalmassága által sokszor erejét, illetve kellő hatását veszíti.

A nevelésügy is elég virágzásnak indult a régmúlt-hoz viszonyítva.

Abban is igazat, sőt ebben teljesen igazat adok r. l.-nek, hogy a „vallás-erkölcsi” hiánya az, a mi a bűnösöt a bűn elkövetésére viszi.

De abban már teljesen ellentmondok r. l.-nek, hogy e hiányt csak a papok és tanítók enyészteszethetik el. És miért? mert hiában tanít a pap, vagy tanító az iskolában vallás-erkölcsi dolgokat, ha a növendék haza menve, otthon a családi körben ezeknek éppen ellenkezőjét látja, hallja, sőt egy pár évi iskolakerülés — akarom mondani járás — után, ilyen családi körben folytatja életét. És hiába prédikálja a pap az Úrnak szent házában a szelid erkölcsöket s az isten és felebaráti szeretetet, ha nincs ki azokat hallgassa s okulást merítsen, mert a mai korban fájdalom! divat lett az ugynevezett mivellet, rekte: nadragos osztály-nál a templomkerülés, a vallás számtala nem vérese, mit látva a nép fia, természetesen ő is ez uton megyen.

De ha nem is akarná a szegény nép fia követni ez osztályt a templomkerülés divatos útján, sokszor kénytelen azt tenni, midőn azt az időt, melyet templomba menésre akarna fordítani, — hol vallás-erkölcsi érzelmet fejlesztené — ura parancsából a legprózaibb munkák végzésével kell töltönie. Vagy pedig ha nem is eselődje valamely uraságnak, hanem sajátjából tengődik, bizony nem lelkesül a templom és vallás iránt, midőn látja, hogy az urak a legnagyobb ünnepeken, sőt úri szent vacsoraszűz napján is, éppen ugy folytatják világi dolgaikat künn és benn, mint más munkatévő napokon. Vagy hogy tovább menjek, hogy buzduljon az együgyű nép áhitatra és templomba járára, midőn látja, hogy éppen maga az államhatalom különböző közegei, — kiknek pedig éppen az állam érdekében tisztók volna ezt tenni — nem hogy gondot fordítanak az ünnepek megszentelésére, megtartására s ez által a vallás-erkölcsi élet élesztésére, de éppen az ellenkezőre munkálnak, midőn ünneppapokra tárgyalásokat tűznek, különböző kommissziókat bocsátanak, sőt dobszó mellett árvereznek.

Nó tisztelt r. l. ur! ilyen leverő körülmények között — a melyek pedig nem légből kapottak — lehet minden pap Melanchton, hogy ne mondjam Kálvin, lehet minden tanító Pestalozzi avagy Benecke, mégis az elharapódzott vallás-erkölcsi hiányt egymagokra el nem enyészteszethetik; hanem igenis el akkor, ha az előkelők, vagysis az ugynevezett urak és államközegek jó példával járnak elől s ünneppapokon a harang hívogató szavára ezt mondják magoknak, övéiknek, alárendeltjeiknek s minden a vallás-erkölcsi élet iránt közönyösnek: „Jertek el, menjünk fel az urnak hegyére, a Jákob istenének házába, hogy megtanítson minket az ő utaira, és mi járjunk az ő utáiban.” (Ezsaiás II. 3.)

Vajha így volna!!

Onodi Weress Sándor,
ref. pap.

CSARNOK.

Mindenszentek éjszakája.

— Flandriai beszély. Fordította V. D. —

IV.

Barruelo Miklós eltávózása után Rembrandton nem fogott a munka, egészen más gondolatok foglalták el lelkét. Három, sőt négyszer is javított a Krisztusfőn, soha sem volt megelégedésére. Boszusan dobá el az ecsetet, kezét keresztbe téve állott meg a tábla előtt és mély gondolatokba merüle. Ifjúkori éveire emlékezett vissza. Mi lett volna ő belőle árva léteré Lujza nővéreinek önfeláldozó szeretete nélkül? És most nővérei egyik árva gyermekének ajtót mutatott. Margit csakugyan nem is volt egészen hibás, hogy Rembrandt akarata ellenére egy vagyontalan és tehetségnélküli festészhöz ment nőül; ez azonban nem mutatott kegyetlenségre, hogy engedtelenségeért oly keményen lakolt, a bűnös már ugys kiszenvedett. Igen, gondolá, a szerencsétlenek megérdemelték sorsukat, de rajtuk mégis segíteni kell.

Elővette erszényét, pénztét számolgatni kezdé az asztalon és tizszer is jól megnézegeté. — Azután nejtét hívá elő.

— Ah! így fizeted meg a szitkozódást, melyet rád szórtak? Ha van kidobni való pénzed, úgy végy inkább a fiunak egy felsőt, mire szüksége van, vagy mi legjobbat, tedd a pénzt vissza a helyére és hagyd a semmirevalót sorsára.

Rembrandt komolyan tekinté nejére, ki a nyelveléssel azonnal felhagyott.

— Hogy egy eselédet vettem nőül, — válaszolá — csak azért történt meg, hogy legyen nekem a ki engedelmeskedjék; azonnal, még pedig minden ellenmondás nélkül vidd e pénzt Barruelo szabóhoz. Hugom részesüljön tisztességes eltakarításban és fia hiányt ne szenvedjen.

Rembrandtné szó nélkül felkészüle. A festész megkönnyebült érzéssel épen festeni valójához akart látni, midőn egyszerre csak oly erősen megránták a cseppet, hogy az majd leszakada. Rembrandt összeresztett elannyira, hogy a fölakon egy vastag csunya vonást húzott. A cseppet újra még erősebben megránták. Rembrandtné nem örömet távozék. Hangja azonban elnémult bámulatában, amint az ifju nyalka apródot megpillantá, a ki ugy megrántá a cseppet; egy egész csapat lovag, közöttük egy ifju nő is a kapu előtt álla.

A menet legelőkelőbbje szóla:

— Mond meg uradnak, hogy egy idágen akar vele beszélni, aki Antwerpenből jön és aki képet akar vásárolni.

Az idegennek finom modora tiszteletre gerjeszté Rembrandtnét, kinyitá a kaput és az urakat bebecsátá.

Rembrandt megszeppent, midőn ennyi embert látott szobájába belépni. A legfőbb azonnal egy székert vön és a festész mellé ült. A többiek tiszteletteljes távolságban maradtak a szoba hátulsó részében. Érdekes lehetett e két egymás mellett ülő férfit látni, mind a kettő kizökkenve a megszokott helyzetből. Az egyik nyúlánk, ildomos, tűzről pattant férfi, körül-belől ötven éves, ifju éveit jól eltöltöttnek látszék. Gazdagon himzett bársony felsője termetére oly jól illett, széles homloka kilátszék nagy nemez kalapja alól, melyen egy nagy fekete toll tündöklött. Tekintete átható volt, mosolya ellenállhatlan, keze finom fehér-ségű, mint valami szép hölgyé. A másikat megviselte az idő, a munka, az aggodalom, kicsiny, görnyedtett lón, egy olyan káhatócska volt rajta, amely nem ért többet egy pár forintnál. Haja már őszbe vegyülni kezdte, arczán pedig ezer ránc is látszék. A nagy szellemet azonban nem lehetete eltitkolni, a szikrázó zöldes szem átható volt; még talán egy művész is zavarba jött volna, hogy a kettő közül melyiknek adja az elsőbbséget, a lángész ugy kitűnt az egyikben, mint a másikban.

Az idegen figyelmesen szemlélé a festményt és szavai elarulák csudálkozását és bámulatát.

— Mily hatásos színezés! Mily üdőség! Mily eleven test! A veienzei iskola nem hozott létre semmit, melyet ezzel még csak össze is lehetne hasonlítani. Rembrandt ur, e képet megveszem!

— Nem lehet eladnom. Eugénia hercegnő rendelte meg ezt és ezer forintot fizet érte.

En négyezeret adok. Istenemre! ez szegény lenne, ha egy ily festmény ahelyett, hogy szobámban diszlenék, a németalföldi hercegnő palotáját ékítené. Van Dick Rembrandt urnak négyezer forintot küld.

Van Dick! ismétlé Rembrandt elbámulva. Hát kicsoda ön, hogy Van Dick a fizetője?

— En Rubens vagyok, Antwerpenből jövök önt meglátogatni.

Rubens? vágott közbe Rembrandt és tetőtől-talpig méregeté vetélytársát. Ön az ön tisztársam és tudnia kell, hogy az idő drága. Munkámhoz kell ismét látnom, az ember nem vesztegetheti idejét, tevő hozzá kétszínű sohajjal. Nekem nincs zhoz módom, hogy négyezer forintot adjak egy festményért. Ezt mind oly gunyosan mondá, mint a ki harmincz tonna aranyat rejtetget házában, amelyet csak halála után lehet megtalálni.

(Folytatása köv.)

VEGYES HIREK.

— Lapunk tisztelt barátait kérjük, miszerint áldozatokkal fenntartott megyei közlönyünk érdekében előfizetési díjakat beküldeni sziveskedjenek.

— Szász Domokos erdélyi ref. püspök e hó 22-én tette le a hódolati esküt Ő Felsége előtt a budai királyi palotában. Ezen főpásztori esküvétel alkalmával Trefort vallás- és közoktatásügyi miniszter is jelen volt. Az esküvétel után Ő Felsége az erdélyi püspököt külön kihallgatáson fogadta, mely alkalommal nagy tájékozottsággal tudakozódott az erd. ref. egyházkerület egyházai anyagi viszonyai felől s azon reményének adott kifejezést, hogy a püspök nem csak az egyháznak, hanem a hazának is hasznos szolgálatakat fog tenni.

— A megyei törvényhatóságok és a községek rendezéséről új törvényjavaslatot terjesztett be a belügy-miniszter. A két javaslat ugyan a régebbi törvényeket

részbeni pótlással és módosítással foglalja magában, de éppen a pótlások és módosítások olyanok, melyek kiváló figyelmet érdemelnek a véleményünk szerint némi részben elhagyandók volnának. E tekintetben a jövő számban elfogjuk mondani nézetünket, addig is szívesen veszünk e tárgyra vonatkozó nyilatkozatokat.

— **Körösi Miklós** m. kir. honvéd százados életének 39-ik boldog házasságának 9-ik évében 20 bónapokra terjedő súlyos szenvedés után f. hó 28-án délelőtt 10 órakor Nagy-Szebenben elhunyt. A megboldogult nem mes törökös férfi, jó hazafi, bátor katona, igaz lelkű barát volt. Emléke legyen áldott, porai nyugodjanak esendesen.

— **A magyarországi ev. ref. egyház** egyetemes konventjének küldöttsége nov. 21-én délelőtt tisztelt Tisza Kálmán miniszterelnökénél. A küldöttség tagjait báró Vay Miklós főgondnok mutatta be. A bemutatás megtörténtén, Kun Bertalan püspök üdvözölte a miniszterelnököt 10 éves jubileuma alkalmából a magyar ref. egyház nevében. A miniszterelnök meghatóan válaszolt a tisztelt küldöttség szónokának beszédére.

— **XII. Alfonz** spanyol király f. hó 25-én, élete 28-ik évében meghalt. Kitérő egyénisége, jeles tehetségei, boldog családi élete egyiránt rokonszenves és tisztelt tették személyét. Halála mély részvétet keltett a általános az aggodalom, hogy Spanyolország gyöngye közállapota még inkább meg fognak rendülni a súlyos párharcok alatt. Az uralkodást az öt éves Mercedes trónörökösön nevében Kristina királyné mint regenszö vette át.

— **Segélyt az iskolába járó szegény tanulóknak!** Mint a fa, mely életrevaló, mindenfelé terjeszti ágait, naponta szebbé s terebélyesebbé válik: úgy terjedt el a mult évben megyénk minden nevezetesebb községeiben és városaiban azon nemes eszme, hogy az iskolába járó szegény, meleg ruhanélküli gyermekek fölruházassanak és a karácsonyi ünnep előestéjén kellemes meglepetésben részesüljenek. Ezen eszme városunk nemes lelkű leányai és fiait által már a mult évben fölkaroltották, s tekintetbe véve az akkori idők viszonyosságait: a járványos betegséget, a nagy hideget, fagyot és a kezdeti nehézségeit, oly tömeges pártolásban részesült, hogy e célra 100 főt gyűlt össze, melyből 54 drb új ruha vásároltatott, ezenkívül mintegy 51 drb ruha és sok kalács, sütemény, gyümölcs adomány küldetett be, melyek a karácsonyi-ünnepélyen kiosztatván, mintegy 23 fű, 17 leány árva és szegény tanulóknak törölték le az árság sanyarúsága által szemökre gyűlt könnyeit. — Ezen eszmének további pártolására, újabb való fölkarolására hívjuk föl városunk minden szépt és jóért lelkesülő és áldozni kívánó művelt lelkű honleányait és honfiat. Annival inkább ajánljuk e szent ügyet a nagyközönség becses pártfogásába, mert meg vagyunk győződve arról, hogy mielőtt a szegény tanulóknak megkönnyítjük az iskolába való járást, ugyanakkor a közművelődés szent ügyét visszük egy lépéssel előre. — A gyűjtő-ívek e nemes ügyben fáradni kívánó nők és férfiak kezébe vannak letéve, kik e város művelt lelkű közönségét fel fogják keresni vagy kerestetni; legyenek szívesek ezeket úgy fogadni, mint a kik szent célra gyűjtenek filléreket, ruhát és eledelt. — Áldozatot nem követelünk, csak arra kérjük az egyes adakozókat, hogy legyenek szívesek megtakarított, esetleg fölösleges filléreikkel, nélkülözhető ruháikkal és enyhítő élelmi szereikkel e szent ügyet pártfogásukba venni. — A fillérestélyt és karácsonyi-ünnepélyt rendező bizottság megbízásából Nagy-Enyeden, 1885. nov. 22-én. Szilágyi Farkas, bizottsági elnök. Nagy Mózes, titkár.

— **Esküvő.** P u t n o k i L a j o s mikesszévi ev. ref. lelkész f. hó 23-án tartotta egybekelési ünnepélyét Dregán Emilia kisasszonnyal. Az esketési szertartást Cseresnyés Ödön buzabocsárdi ref. lelkész végezte igen szép beszéd kíséretében. Az esketési szertartást kedélyes lakoma követte Gyulai D. Kálmán nagyenyedi segédtanár vendégszerető házában, melyben a Bethlen-főtanoda tanárai, az enyedi ref. papok stb. vettek részt. Isten áldása legyen ezen szép szövetségben.

— **Köszönetnyilvánítás.** D u n a i G y ö r g y helybeli derék cipész a budapesti országos kiállításon kiállított egy pár nő- és egy pár férfi cipőt, melyekkel dícsért oklevelet nyert, a fillérestélyt és karácsonyi-ünnepélyt rendező bizottságnak kiadásra végett rendelkezésre bocsátotta, azon meghagyással, hogy a bizottság az azokból befolyó összes jövedelmet az iskolába járó helybeli szegény tanulóknak felruházására fordítsa. Fogadja a nemes szívű adakozó ez igen becses adományáért a rendező bizottságnak hálás köszönetét. Nagy-Enyeden, 1885. nov. 22. Nagy Mózes, titkár és pénztárnok.

— **Adóügy.** Nagy-Enyeden város adóügyi osztálya a szokásos hirdetményben felhívta az érdekelteket adózó közönséget, hogy mivel a ház- és jövedelmi adó 1884-ben 3 évi érvénytelenné tették ki. — tehát 1886-ik évre is — azok kiknek a két adó nem akarmelyikének, vagy mindkettőnek jövedelmében időközben csökkenőleg vagy emelkedőleg változás történt, ezen körülményt a házára nézve folyó nov. 30-ig a jövedelmi adóra nézve pedig jövő 1886. évi február 15-ig jelentésük be a városi adóügyi osztálynál. A bejelentési nyomtatván, esetleg utasítás ugyanott ingyen kapható.

— **Nagy-Enyeden város képviselőinek folyó évi nov. 27-ikén tartott ülésére** vonatkozó tudósítást tárgyalmasz miatt lapunk közlelbi számában fogjuk közölni.

— **A fillérestélyt** és karácsonyi-ünnepélyt rendező bizottság első, de igen változatos programmu táncozal egybekötött jótékony-célú fillérestélyt 1885. decz. 12-én a régi városbába nagytermében tartja meg, melynek pártolásra e város közönségét tisztelettel meghívja a rendező bizottság.

— **Gyönyörű csillaghalás** volt látható városunkban s természetesen egybeitt is e hó 27-én pénteken esti 7 és 9 óra közt, mely annyira feltűnő volt, hogy azok érdeklődését is felkeltette, kik különben igen közönyös szemmel szokták szemlélni a csillagos eget. Találgatták is, hogy mit jelent? s egyhangulag elhatározták, hogy bizonyosan háború lesz. Az enyhe nedves idő miatt az égbolt nem volt csillagos, hanem komor feketé s kissé ködös, behintve bágyadtan csillagok másod- s harmadrendű csillagokkal, melyek úgy látszik „a kiterjesztett erősség” szokott ünnepélyes nyugalmát pajzán játékkal egészen megzavarták. A kis fénypontok látszólag rövid nyugvás után 10-ével 20-ával kimozdultak helyükből s hosszabb vagy rövidebb körívet leírva elenyésztek. Némelyek több méter hosszúságú sárgászöld fénypályát hagytak maguk után, mely egy másodperc alatt velük együtt eltűnt. Az egész égboltra kiterjedő ezen ritka szépségű tűnmény 9 óra tájt gyengülni kezdett s fénypontok ritkábban villantak fel. Arról pedig, hogy e szép és nagyszerű tűzijáték háborút, inséget dögvést vagy más rosszat jelentene szó sem lehet, már csak azért sem, mert ez január, április, július, augusztus, október, november és december bizonyos napjain minden évben szabályszerűen ismétlődik csak nem ily szépen s azért a figyelmet elkerüli. Aztán nem is égboltnak rendes csillagai pld. a gönczöl szekere vagy a fiastyuk hullatnak le s semmisülnek meg látszólag, hanem a nap körül szabályosan keringő milliárdjai azok a kisebb-nagyobb meteoroknak vagy leköveknék, melyek 33 $\frac{1}{2}$ évig utaznak szakadatlanul, míg a napot egyszer megkerülik. Némelyikkel nagy ritkán megtörténik, hogy igen merészen keringve légkörünkbe téved s földünk vonzó erje által foglyul ejtik. Az ilyenek aztán földünk tömegét gyarapítják, s ha lakott vidéken esapnak le, a tudósok felkutatásának becses tárgyait képezvén, muzeumokba kerülnek. Ezen égi hirtökök elemzéséből tudtuk meg, hogy a csillagok egünknek fénylő ékességei, ugyanazon anyagokból állanak, mint földünk, földes alkotásuk mellett vasból, nikkeltől, magnéziumból stb.

— **Piaci árjegyzék.** Nagy-Enyeden, 1885. november hó 26-ról Egy hectóliter tisztabuzza 5 frt — kr, rozs 3 frt 75 kr, egey buza 4 frt 50 kr, törökbuza 3 frt — kr, zab 2 frt — kr. Egy kiló marhahús 32 kr, sertésbús 36 kr, borjúhús 28 kr.

— **Ujjonnan megjelent könyvek, melyek kaphatók Wokál János könyvtárában Nagy-Enyeden.**

Kiss József „Mese a varrógépről” Baditz Ottó rajzaival, díszkötésben 5 frt 40 kr. — „Arany János életéből”, írta Ersey Sándor. Gyulai Pál előszavával és Arany János hat levelével, második kiadás. 1 frt 80 kr. — „Olvasókönyv” az I-ső fokú ipariszkolák első és második osztálya számára. Szerkesztették dr. Emerich Géza, Geléri Mór, S. Péterfy József. Második, átnézett és javított kiadás 50 krajczár. — „A Tüzdől.” Kalandok a Terra Del Fuego. A serdülőtebb ifjúság számára írta Mayne-Reid kapitány. Köve 2 forint. — „Egy valódi hős”, elbeszélés az ifjúság számára, írta Genin, ára kemény kötésben 2 frt. — „Rosz asszony várat vesz.” Regényes korrajz a XVII. századból. Írta P. Szathmáry Károly. Ára kemény kötésben 2 forint. — „A tudomány vértanúja.” Tissandier Gaston műve nyomán a hazai viszonyokhoz alkalmazta Könyves Toth Kálmán. 34 eredeti fámetszettel 3 frt. — „A tragikum.” Irta Rákosi Jenő. 1 frt 50 kr. — „Kiss József költeményei 1868–1882.” Negyedik kiadás. Ára 2 frt 40 kr. — „Az Osztrák-Magyar monarchia térképe.” Iskolai és magánhasználatra készitette Hátsék Ignác. 20 kr. — „Még egy oszokrot.” Elbeszélésék Jókai Mórtól. 1 frt 50 kr. — „A peremonti torony.” Regény, írta Sand György, fordította Zichy Camilla. 1 frt. — „Beatrice házassága.” Regény, írta Hugh Conway, két kötet 2 frt. — „Az elűnés nemes, Don Quijotte De La Mancha.” Irta Mignel De Cervantes Saavedra, spanyolból fordította s bevezette György Vilmos. Uj, olesó kiadás. Ára a 4 kötetnek 5 frt. — „53 éves tapasztalataim a hazai sertésnyésztés és hizlalás terén.” Irta Todor Antal. 2 forint. — „Magyar államszámvetelési kérdések és feleletek.” Irta Somogyi Zsigmond. 1 frt 30 kr. — „A vegytan alapvonalai” a főgymnasium VIII. osztálya számára írta dr. Edemann Sebő. 30 kr.

— **Mehner Vilmos,** e kiváló buzgalmu könyvkiadónál megjelent: Vörösmarty Mihály összes műveinek 43–46-ik füzeté, tartalmazva a prózai, jelesen nyelvtudományi dolgozatokat, azsinbirálatokat stb. — Megjelent továbbá Tompa összes költeményeinek 15–18. füzeté, a külföldi gyönyörű varseivel, tartalmazva regéket, balladákat. Egy-egy füzet ára csak 35 kr. — Melegen ajánljuk olvasóink pártolásába. Megrendelhető Wokál János könyvtárában Nagy-Enyeden.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG;
Dr. MARYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS
Sz. 5046–885.
tkvi

Arverési hirdmény.
A nagyenyedi kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtható 133 frt 48 kr tőke, ennek az esedékességig 6% kamata, 17 frt 35 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtható szüvedő muzsina Rusz Petru ellen, ennek a muzsina 68 sz. tjkvben A+ 1–17. rendszámú fekvőségi 537 forint megállapított kikiáltási árban Muzsina község előjárósági helyiségében 1885. évi december 2-án délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. c. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilváníttott értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 2 egyenlő részletben 30 és 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Muzsina község előjáróságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. okt. 7-én.
Sz. 3358–1885.
tkvi

Arverezési hirdmény.
A nagyenyedi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtható 85 forint 90 kr tőke, ennek 6% kamata, 13 frt 86 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtható szüvedő Szucs Todornak az alsóáldi I. rész 212 számú tjkönyvben A+ 1–9 rendszám alatt foglalt fekvőségi 982 frt megállapított kikiáltási árban Alsó-Gáld község előjárósági helyiségében 1885. évi december hó 7-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. c. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilváníttott értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 2 egyenlő részletben 30 és 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Muzsina község előjáróságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. okt. 7-én.
Sz. 3358–1885.
tkvi

Arverezési hirdmény.
A nagyenyedi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtható 85 forint 90 kr tőke, ennek 6% kamata, 13 frt 86 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtható szüvedő Szucs Todornak az alsóáldi I. rész 212 számú tjkönyvben A+ 1–9 rendszám alatt foglalt fekvőségi 982 frt megállapított kikiáltási árban Alsó-Gáld község előjárósági helyiségében 1885. évi december hó 7-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. c. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilváníttott értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 és 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Alsó-Gáld község előjáróságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. szept. 10-én.
Sz. 3364–1885.
tkvi

Arverési hirdmény.
A nagyenyedi kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtható 64 frt 85 $\frac{1}{2}$ kr tőke, ennek 6% kamata, 20 frt 80 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtható szüvedő Avram Simion, Avram Juon I. György kiskoru, Avram Anika Barna Stefannának a vadveremi 82. sz. tjkvben A+ 1–14. rdsz. fekvőségi 321 forint megállapított kikiáltási árban Vadverem község előjárósági helyiségében 1885. évi decz. hó 5-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. c. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilváníttott értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Vadverem község előjáróságnál megtekinthetők.

A kir. járásbírósg, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. szept. 17-én.
Sz. 2424–885.

Hirdmény.
A nagyméltóságú m. kir. közmunka- és közlekedési ministeriumnak 1882. évi december hó 11-én 38823. sz. alatt kelti engedélye folytán Abrudbányán a jelen 1885. év december 1-én a következő vámszedés megkezdetik.

Abrudbányán, 1885. november 21-én.
A városi tanács.
Sz. 2424–885.

Hirdmény.
Magyar-Igen nagyközönségben a kiváltságos birtokosságát illető 9 havi korcsmárlási jog a mai napon megtartott birtokosi értekezleten hozott megállapodás és feltételek mellett 1886., 1887., 1888. évekre bérbé fog adadni, folyó év december hava 10-én d. u. 2 órakor alóli által.

A kikiáltási ár 1800 frt évente, ennek 10% bánatpénz.
A feltételek ezen hivatalnál megtekinthetők.
Szabályszerű zárt ajánlatok az árverezés megkezdéséig elfogadhatnak.

Magyarigeni járás szolgabírója
M.-Igen, 1885. november 20-án.
Köblös,
szolgabíró.

SZERENCSÉ-HIRDETÉS.
Meggívás a Hamburg város által biztosított nagy pénz-sorsjáték nyereményeiben való részvételre, melyben 9 millió 880-450 márkra lefog biztosan nyeretni.

Ezen előnyös pénz-sorsjátéknak, mely természetleg csak 100,000 sorsjegyből áll, következő nyereményei vannak:
A legnagyobb nyeremény 500,000 márk.
Jutalomnyeremény 300,000 m. 56 nyeremény a 5000 márk.
1 nyeremény a 200,000 márká 106 " " a 3000 "
2 nyeremény a 100,000 márká 253 " " a 2000 "
1 " " a 90,000 " 512 " " a 1000 "
1 " " a 80,000 " 815 " " a 500 "
2 " " a 70,000 " 250 nyeremény a 300, 200, 150 m., 31720 nyer. a 145 m.,
2 " " a 60,000 " 7990 nyer. a 124, 100, 94 m.,
1 " " a 50,000 " 8850 nyer. a 67, 40, 20 m.,
1 " " a 40,000 " egészben 50,500 nyeremény
5 " " a 30,000 " fog néhány hónap alatt 7 szaf.
3 " " a 20,000 " kaszban, biztos nyeremények.
26 " " a 10,000 " kaszban, biztos nyeremények.

A főnyeremény I. classis 50,000 m., a II-ik nyer. hág 60,000 m., a III-ik 70,000 m., a IV. 80,000 m., az V-ik 90,000 m., a VI. 100,000 m., a VII. 200,000 m., a jutalomnyeremény 300,000, azaz 500,000 m. is.
Az első nyereményhúzás hivatalosan december 9-re van meghatározva, melyhez egy egész eredeti sorsjegy ára csak 3 frt 60 kr, vagy 6 m. egy fél " " " 1 frt 80 kr, vagy 3 m. egy negyed " " " 90 kr, vagy 1/4 m.
Ezen államjegy biztosított eredeti sorsjegyek (nem az eltöltött igérvények) a díj bérmentes bekiáltása után a legutóbbi vidékre is elküldetnek.
Minden résztvevő az eredeti sorsjegyén, mint az állam pecsétjével ellátott eredeti húzástervet is ingyen fogja kapni, s a megtörtént húzás után azonnal a hivatalos nyereményjegyek felhívás nélkül megküldetnek.
A nyeremények kifizetése és elküldése az érdekeltek közvetlenül, pontosan s a legszigorubb titoktartás mellett általam fog megtörténni.
Minden megrendelés, vagy postautalvány lapon, vagy ajánlott levélben tehető
folyó évi december 9-ig forduljanak a közelebbi huzás végett megkereséseikkel bizalomteljesen
id. HECKSCHER SÁMUELHEZ
Bank- és váltóiroda HAMBURGban.

Szerkesztői iroda
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALB
hová
lap szellemi részét ill.
közlemények küldendő
Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereske
hová
az előfizetése és hirdet
bérmentesen küldendő
Kéziratok nem adatkak vi

A köztörvényhatóság

Köztörvényhatóság
XLII. t. c. megalkotása e szervezkedésükben nem a mint azt az önkormánytes fontos érdekei megkövezés nehéz munkája a alkotott törvény által ez hogy köz- és államéletűdés által egyre szaporodlépte óta sok részben m

Közigazgatásunk fe szonyokban idonkint len municipalis törvénynek csolatosan a törvény néme helyezése lett idoközleg Mindezen törvényl ságok rendezéséről szol mos irányban módosítot gatásunk mai állapota az sek folytán a multhoz l

De eme felsorolt p lati élet rendén szerzett eligitki kívánatos me igazgatásunk figyelmen nyeit; és minthogy a t mely rendelkezései, mely hiányosaknak, vagy ma s így a kezelvetség vagy helyesbítést követé ház szervezéséről szol a vármegyék kormányza állása lényegesen megva a közigazgatás érdekei a dőnek mutatkozott; min miniszter elérkezettnek törvényhatóságok rende iránti javaslatát a tapas gesnek mutatkozott hely tel egyszerűsind némel jelen törvényvel össze a törvényhozás tárgyalá

A jelen módosítá államéleti gyakorlati ig eszközlendő kielégítése csakis ezen szempontot nak tekinteni.

A törvényjavaslat jezetet tart lényegeseb szol. El kell ismerni, a czéloztatik a jelenlegi a olyan körülményvel v nistratoria nézve más volna a nélkül, hogy o jogot.

Lapunk szük ter sebben foglalkozunk a nak helyes intézkedé nyünk szerint kifogás kritikái buzgóságból. közigazgatás terén m némileg talán kötelez a közigy érdekeben.

1. A törvényjáva számát a 10 évenként szerint rendelvén — megállapítani, kimond tás alá eső tagjainak

Ugy a megyei zottsági tagokat a me zönsége megbizottjain megbízatási idő tulság székötletést a nélkül, eberebbé és tevéken észre, hogy a kik kö kül, hogy tevéken, l szereztek volna, — v hogy hosszu időn át élhetnek a reakuj bizo